

**Dato**

21.10.2024

Vår referanse

2024/12

Saksbehandler

Helene Nødset Lang

SAK 3/2024 I TARIFFNEMNDA

Sakens tema

Fortsatt delvis allmenngjøring av Landsoverenskomsten for elektrofagene

Tariffparter

Landsorganisasjonen i Norge (LO) og EL og IT forbundet
Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og NHO Elektro

Lovgrunnlag

Lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler mv. § 5

Tariffnemndas sammensetning:

Dommer Terese Smith Ulseth, leder

Professor Steinar Holden, nøytralt medlem

Professor Giuditta Cordero-Moss, nøytralt medlem

Advokat Eirik Hognestad, NHO

Advokat Karoline Findalen Myhre, NHO, deltok som vara i nemndmøte 20. september 2024

Advokat Andreas van den Heuvel, LO

Saksgang

Tariffnemnda mottok begjæring fra Landsorganisasjonen i Norge (LO) og EL og IT forbundet om fortsatt allmenngjøring av Landsoverenskomsten for elektrofagene 24. juni 2024. Nemnda mottok oppfølgingsbrev med forslag til endringer i forskriften den 27. juni 2024. Det ble foreslått endring av lønnssetser og allmenngjøring av regler om ordinær arbeidstid, overtid og skiftarbeid.

Tariffnemnda sendte utkast til ny forskrift om delvis allmenngjøring av Landsoverenskomsten for elektrofagene på høring 28. juni 2024 med høringsfrist 5. august 2024. Det er mottatt høringsinnspill fra:

- LO (uten merknader)
- Arbeidstilsynet
- NHO
- Statens vegvesen
- Spekter

Tariffnemnda har innhentet statistikker fra SSB over lønnsnivået i de aktuelle bransjene. Nemnda hadde møte 17. september 2024, hvor SSB presenterte statistikker og Arbeidstilsynet presenterte sine erfaringer fra tilsyn på området før nemnda tok stilling til begjæringen. Nemnda behandlet saken i møte 20. og 24. september 2024.

Dokumentene i saken ligger her:

[Høringer \(nemndene.no\)](https://nemndene.no)

Dokumentene er tilgjengelige på nettsiden frem til nye forskrifter sendes på høring etter neste hovedoppgjør i 2026.

Tariffnemndas vurderinger

Tariffnemnda fastsetter på den bakgrunnen en ny forskrift om delvis allmenngjøring av Landsoverenskomsten for elektrofagene.

Etter en helhetlig vurdering av den dokumentasjonen som er lagt frem, mener Tariffnemnda at vilkårene for allmenngjøring er til stede. Fortsatt allmenngjøring er et forholdsmessig tiltak for å bidra til at utenlandske arbeidstakere får lønns- og arbeidsvilkår som er likeverdige med det som norske arbeidstakere har, og for å motvirke det lønnspresset som følger av at det er mange utenlandske arbeidstakere i bransjen.

Tariffnemnda har lagt vekt på lønnsstatistikken fra SSB. Det er forskjeller mellom lønnsnivåene til de norske og utenlandske arbeidstakerne, og det er en betydelig større andel av de utenlandske arbeidstakerne som har lønn nær det allmenngjorte nivået. Fafo-notat 2024:08 viser det samme. For en stor gruppe av de utenlandske arbeidstakere fastsettes lønn ut fra de allmenngjorte minstesatsene. Nemnda peker på at bemanningsbyråene ikke inngår i tallene fra SSB, og det er sannsynlig at nivået for arbeidstakere i bemanningsbyråene generelt ligger lavere. Arbeidstilsynets tilsynsstatistikk viser at det forekommer brudd på regelverket. Dette viser at forskriften har reell betydning, og at det er sannsynlig at lønningene vil falle

dersom allmenngjøringen fjernes. Nemnda har også lagt vekt på at partene i tariffavtalen og Arbeidstilsynet støtter allmenngjøring.

Tariffnemnda utvider forskriften med bestemmelser om ordinær arbeidstid og overtid i §§ 5 og 6. Det er nødvendig for å oppfylle formålet med allmenngjøring. Partene har sannsynliggjort at utenlandske arbeidstakere, særlig i selskaper som tilbyr tjenester innenfor drift og utbygging av vei og tunnelprosjekter, ikke har likeverdige lønnsvilkår. Nemnda viser i den sammenhengen også til høringsinnspillet fra Statens Vegvesen som peker på det samme.

Ordlyden i de nye bestemmelsene er forenklet sammenlignet med tariffavtalens bestemmelser, og er formulert på samme måte i forskrift om delvis allmenngjøring av industriovertid / VO-delen for skips- og verftsindustrien. Formuleringen er i tråd med forslaget fra tariffpartene, for å gjøre forskriftene lettere å forstå og håndheve. I tillegg justeres lønssatsene.

Statens vegvesen peker i sitt høringsinnspill på noe de omtaler som allmenngjøringsparadokset. Tariffnemnda tar dette til orientering. I tillegg foreslår de noen konkrete endringer i forskriften som kommenteres nedenfor:

- På samme måte som tariffpartene støtter Statens vegvesen utvidelse av forskriften med bestemmelser om arbeidstid og overtid. Det vises til det som er skrevet ovenfor.
- Når det gjelder allmenngjøring av bestemmelser om lærlinger i tariffavtalen, viser nemnda til at dette ikke har vært begjært. Dermed er det heller ikke dokumentert eller utredet om det er et behov for en slik bestemmelse.
- Statens vegvesen foreslår et tillegg i bestemmelsen om fravikelighet i forskriften § 6. Bestemmelsen i dag lyder slik: "Forskriften kommer ikke til anvendelse dersom arbeidstaker samlet sett er omfattet av gunstigere lønns- og arbeidsvilkår etter avtale eller etter det lands rett som ellers gjelder for arbeidsforholdet." Statens vegvesen foreslår at man legger til: "Forskriften kommer heller ikke til anvendelse hvor arbeidstaker ellers er sikret bedre vilkår etter forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige anskaffelser". Nemnda peker på at allmenngjøringsloven § 6 fastsetter ufravelige minstevilkår i arbeidsforholdet mellom en arbeidstaker som omfattes av vedtaket og dennes arbeidsgiver. Formålet med allmenngjøring er at de allmenngjorte satsene setter et gulv, og ikke et tak for lønns- og arbeidsvilkår. Eventuelle uoverensstemmelser mellom allmenngjøringsregelverket og regelverket om offentlige anskaffelser, bør ikke løses av Tariffnemnda.

Forskriften trer i kraft 1. november 2024. Forskrift 5. desember 2022 nr. 2152 om delvis allmenngjøring av Landsoverenskomsten for elektrofagene oppheves samtidig med ikrafttredelse av denne forskrift.

Forskrift om delvis allmenngjøring av Landsoverenskomsten for elektrofagene skal lyde:

Kap. I. Innledende bestemmelser

§ 1. Grunnlaget for allmenngjøring

Forskriften er fastsatt på grunnlag av Landsoverenskomsten for elektrofagene 2024-2026 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og NHO Elektro på den ene siden og Landsorganisasjonen i Norge og EL & IT Forbundet på den annen side.

§ 2. Virkeområde og gjennomføringsansvar

Forskriften gjelder for bedrifter som utfører installasjon, montasje og vedlikehold av elektriske anlegg for automatisering, data, telekommunikasjon o.l. Forskriften gjelder for arbeidstakere som utfører slikt arbeid i slike bedrifter.

Forskriften gjelder ikke for petroleumsvirksomheten til havs.

Med faglært arbeidstaker menes arbeidstaker med offentlig godkjent fagbrev, DSB godkjenning eller tilsvarende utdanning innenfor det fagfelt arbeidstaker utfører arbeid. Utenlandske fagbrev som er godkjent av NOKUT er sidestilt med norsk fagbrev.

Forskriften gjelder ikke lærlinger og personer på arbeidsmarkedstiltak.

Arbeidsgiver og den som i arbeidsgivers sted leder virksomhet som utfører arbeidsoppdrag som nevnt i første ledd skal sikre at bestemmelsene i forskriften gjennomføres.

Kap. II. Lønns- og arbeidsvilkår

§ 3. Lønnsbestemmelser

Arbeidstakere som utfører installasjon, montasje og vedlikehold av elektriske anlegg for automatisering, data, telekommunikasjon og lignende, jf. § 2, skal ha en lønn per time på minst:

- a. kr 257,79 for faglærte som utfører fagarbeid.
- b. kr 229,11 for øvrige arbeidstakere.

Ved skiftarbeid skal det beregnes kompensasjon av minste timelønn i første ledd på:

- a. 17 % ved toskiftsarbeid.
- b. 27,3 % ved treskiftsarbeid.

Ved skiftarbeid kan to- eller treskiftordninger, samt helkontinuerlig skift avtales.

Ved omregning fra normal arbeidstid, 37,5 timer pr. uke, til avvikende arbeidstidsordninger, brukes nedenstående tabell ved kompensasjon av lønn:

Fra 37,5 timer–36,5 timer 2,74 %

Fra 37,5 timer–35,5 timer 5,63 %

Fra 37,5 timer–33,6 timer 11,61 %.

Kompensasjon for forkortet arbeidstid i forbindelse med skiftarbeid regnes av reell timelønn.

Som regelmessig skiftarbeid regnes sammenhengende arbeidsoppdrag av minst 14 dagers varighet. Arbeidet anses som sammenhengende selv om arbeidet ikke foregår på lørdag/søndag.

§ 4. Regulering av lønn i forskriftens virketid

Tariffnemnda kan endre satsene i § 3 som følge av tariffrevisjoner.

§ 5. Arbeidstid

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 37,5 timer pr. uke.

§ 6. Godtgjøring for overtid

Det skal betales et tillegg for arbeid utover ordinær arbeidstid med 50 % av timesatsen i § 3 første ledd. For arbeid utover ordinær arbeidstid i tidsrommet mellom kl. 21.00 og kl. 06.00 og på søndager og helligdager skal det betales et tillegg på 100 % av timesatsen i § 3 første ledd.

§ 7. Utgifter til reise, kost og losji

For arbeidsoppdrag hvor overnatting utenfor hjemmet er nødvendig, skal arbeidsgiver dekke nødvendige reiseutgifter ved arbeidsoppdragets begynnelse og slutt.

Før arbeidsgiver sender arbeidstaker på oppdrag utenfor sitt hjemsted, skal det være avtalt ordninger vedrørende kost og losji. Arbeidsgiver skal som hovedregel sørge for kost og losji, men kan også dekke kostnader gjennom fast diettsats, betaling etter regning e.l.

Kap. III. Fravikelighet m.m.

§ 8. Fravikelighet

Forskriften kommer ikke til anvendelse dersom arbeidstaker samlet sett er omfattet av gunstigere lønns- og arbeidsvilkår etter avtale eller etter det lands rett som ellers gjelder for arbeidsforholdet.

Kap. IV. Ikrafttreden m.m.

§ 9. Ikrafttreden og opphør

Forskriften trer i kraft 1. november 2024.

Forskriften gjelder inntil Tariffnemnda treffer nytt vedtak. Forskriften opphører likevel å gjelde dersom partene i tariffavtalen ikke har krevet nytt vedtak innen en måned etter at tariffavtalen er avløst av en ny avtale, jf. allmenngjøringsloven § 7.

Forskrift 5. desember 2022 nr. 2152 om delvis allmenngjøring av Landsoverenskomsten for elektrofagene oppheves samtidig med ikrafttredelse av denne forskrift.

Tariffnemnda, 21.10.2024

Dommer Terese Smith Ulseth, leder

Professor Steinar Holden, nøytralt medlem

Professor Giuditta Cordero-Moss, nøytralt medlem

Advokat Eirik Hognestad, NHO

Advokat Karoline Findalen Myhre, NHO, deltok som vara i nemndmøte 20. september 2024

Advokat Andreas van den Heuvel, LO

Protokollen er elektronisk signert